

Statnett SF
firmapost@statnett.no

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

DERES REF./DATO:
2024/529

VÅR REF.:

STED/DATO:
Oslo, 13.04.2024

HØRING OM ENDREDE VILKÅR FOR BSP OG BRP I HENHOLD TIL EB GL ARTIKKEL 18.1

Vi viser til høring om endringer i EB GL¹ Artikkel 18.1, publisert på Statnett SF som TSO (heretter «Statnett») hjemmesider 1. mars 2024 med frist 14. april 2024.

Statkraft Energi AS (heretter «Statkraft») har noen konkrete kommentarer og forslag til justeringer av høringsforslaget.

OPPSUMMERING

- Statkraft mener det er behov for en tydeliggjøring av hvordan mFRR og mFRR-D skal fungere i parallell. Dette gjelder både hvordan Statnett fordeler volumene i kapasitetsmarkedene og hvordan ressursene skal aktiveres på tvers av energiaktiveringsmarkedene.
- Statkraft mener det ikke bør stilles krav til en lineær aktiveringsprofil for mFRR EAM slik det er foreslått. I utgangspunktet bør det være nok at aktøren er fullt aktivert innen full aktiveringstid og har insentiver til å tilstrebe en lineær aktivering. Dersom det skal være et krav, bør det kunne gis et generelt unntak for alle aktuelle aktiveringsprofiler reguleringsobjekter som helt eller delvis ikke møter kravene.
- Statkraft mener avkortningsreglene for mFRR og mFRR-D er uforholdsmessig strenge, og vil kunne få en negativ effekt på markedene. Statkraft mener aktørene fortsatt vil ha økonomiske insentiver til å levere avtalt volum selv med en vesentlig lavere avkortning.
- Statkraft mener tekniske systemer og kommunikasjon for mFRR og mFRR-D bør være så like som praktisk mulig for å redusere byrden for aktører som deltar i begge markedene.
- Statkraft mener den foreslåtte varigheten i kapasitetsmarkedet for mFRR-D er for lang og foreslår å endre dette til at markedet skal ha en varighet på minst en (1) uke og maksimalt en (1) måned.

¹ Kommissjonsforordning (EU) 2017/2195 av 23. november 2017 om fastsettelse av retningslinjer for balansering av elektrisk kraft (EB GL)

STATKRAFTS INNSPILL

Generelle kommentarer

Tekniske systemer og kommunikasjon for mFRR og mFRR-D bør være like

For Statkraft som planlegger å operere både i mFRR og mFRR-D er det viktig at de tekniske systemene for disse markedene så langt som praktisk mulig er like. Dette vil redusere merarbeidet ved å utvikle og vedlikeholde to parallelle systemer, samt redusere sannsynligheten for feil. Et eksempel er at bud og tilslag i kapasitetsmarkedet for mFRR-D bør sendes elektronisk på samme måte som i dagens mFRR kapasitetsmarked og ikke per e-post.

Avkortningen som er foreslått er for streng (Artikkel 73 og 85)

Statkraft deler Statnett sitt prinsipp om at avkortningen bør øke i takt med økt alvorlighet. Dette gjør at aktøren har insentiver om å melde fra tidlig dersom aktøren ikke har mulighet til å levere sin forpliktelse. I forlengelsen av dette, mener vi aktøren burde fått en lavere straff dersom den svarer nei på en aktivering innen to minutter sammenliknet med om man svarer for sent, svarer ja, men aktiverer ikke eller lar være å aktivere uten å svare i det hele tatt.

Samtidig mener vi den foreslåtte avkortningen for både mFRR og mFRR-D fremstår som uforholdsmessig streng. En såpass streng avkortning vil kunne medføre at aktøren må ta høyde for risikoen for avkortning i sin budgivning. Dette vil kunne føre til en mindre effektiv prising og utnyttelse av ressursene. Videre mener vi avkortningsreglene vil kunne gjøre det mindre attraktivt for forbrukerkunder å delta i markedene dersom risikoen blir vurdert som for høy. I tillegg til en lavere avkortning bør det fortsatt være en eller annen form for tak på avkortningen i mFRR EAM. I tillegg bør det være et vesentlig lavere tak når det gjelder avkortningen i mFRR-D.

Et konkret eksempel som synliggjør utfordringen med det foreslåtte regelverket for avkortning, er bud for vindkraft. Statnett har tidligere kommunisert at det skal være begrenset hvor mye av forventet produksjon en vindkraftaktør kan by inn i kapasitetsmarkedet. Dette gjør at det på de dagene hvor det nærmest kun er vind som produserer vil kapasitetsprisen bli høy. Dersom vindkraftaktøren velger å by inn resterende produksjon som et frivillig bud i energiaktiveringsmarkedet vil aktøren kunne være eksponert for en potensiell veldig høy avkortning, selv om forpliktelsen til aktøren fra kapasitetsmarkedet er lav. En slik innretning mener vi vil kunne hindre at aktører ønsker å legge inn frivillige bud i aktiveringsmarkedet for mFRR. Straffen for å ikke levere bud som ikke knyttes til kapasitetsmarkedet bør derfor være vesentlig lavere.

Statkraft mener Statnett bør redusere den foreslåtte avkortningen slik at det ikke får uheldige konsekvenser for hvordan markedene skal fungere. Statkraft mener aktørene fortsatt vil ha økonomiske insentiver til å levere avtalt volum selv med en vesentlig lavere avkortning.

Vilkår for mFRR-D kapasitets- og energiaktiveringsmarked

Generelt om forholdet mellom mFRR-D og mFRR

Statkraft mener det ut fra beskrivelsene i forarbeidene og de foreslåtte vilkårene er vanskelig å vurdere hvordan samspillet mellom mFRR-D og mFRR er tenkt å være. Disse markedene vil påvirke hverandre, og det er derfor viktig at Statnett legger opp til en praksis som gjør at ressursene som kan levere i ordinært mFRR-marked faktisk også tilbyr sin kapasitet her. Statkraft mener derfor Statnett bør være tydeligere på hvordan de vil benytte mFRR-D, samt hvordan dette skal fungere sammen med mFRR. Under følger noen konkrete punkter hvor vi mener det er behov for presisering.

Statnett skal i henhold til dimensjonering av reserver ha tilgang til reserver for å kunne håndtere driftsforstyrrelser i kraftsystemet. Dette reservebehovet skal dekkes inn gjennom både mFRR-D og mFRR. Statnett bør i utgangspunktet anskaffe reserver til lavest mulig kostnad, og de bør derfor fortløpende vurdere hvordan de kan sikre tilstrekkelig med reserver billigst mulig på tvers av disse markedene. Statkraft mener Statnett på en transparent måte må informere om hvordan de velger å fordele volumet til driftsforstyrrelser mellom disse markedene. Dette vil gi aktørene en bedre forutsigbarhet og forståelse for hvordan disse markedene benyttes.

I Artikkel 48 skriver Statnett at de skal publisere et «*samlet resultat fra kapasitetsmarkedet for mFRR-D*». Statkraft mener dette bør inkludere volumet som er sikret samt at det publiseres en samlet kostnad knyttet til innkjøpet samt høyeste aksepterte bud.

Statkraft mener det bør være tydeligere beskrevet hvordan Statnett vil benytte aktiveringsmarkedet for mFRR-D. Det er uklart når i driften Statnett vil gå over fra mFRR EAM og til mFRR-D. Vil man «tømme» mFRR EAM for bud før man går over, vil man plukke basert på prisrekkefølge mellom markedene, eller vil man gå direkte over til mFRR-D kun ved en driftsforstyrrelse. Dette er viktig for at aktørene skal forstå hvordan både mFRR-D og mFRR EAM vil fungere og tilhørende prissetting i markedene. Det er også en åpning for at Statnett kan benytte mFRR-D ved «*normale ubalanser*» som også åpner for at mFRR-D kan benyttes til normal balansering og ikke kun til driftsforstyrrelse.

Ubalanseprisen

Statnett har foreslått at aktiveringer i mFRR-D ikke skal påvirke ubalanseprisen og at kostnaden dermed tas som en systemdriftskostnad. Statkraft ønsker i denne sammenheng å løfte frem følgende to problemstillinger:

1. Statnett kan, etter vilkårene, benytte mFRR-D til «*normale ubalanser*», og det er dermed ikke avgrenset til å kun gjelde driftsforstyrrelser. Dersom mFRR-D benyttes til å dekke «*normale ubalanser*» er det ikke gitt at ubalanseoppgjøret blir korrekt ettersom ubalansekostnadene ikke er reflektert i oppgjøret. Det er dermed heller ikke gitt at aktørene har riktige insentiver i disse situasjonene.
2. Statkraft stiller spørsmål om aktørens insentiver under og i etterkant av en driftsforstyrrelse blir korrekte. Man kan tenke seg at det kommer en driftsforstyrrelse som utelukkende blir dekket av mFRR-D. Samtidig med denne driftsforstyrrelsen er det ikke «*normale ubalanser*» i kraftsystemet. I en slik situasjon er det ikke gitt at aktøren har økonomiske insentiver som gjenspeiler det at kraftsystemet som helhet er i en stor ubalanse.

Konsekvensene knyttet til disse problemstillingene vil være avhengig av hvordan Statnett ser for seg å benytte aktiveringsmarkedet for mFRR-D. Statkraft mener disse momentene bør vurderes av Statnett, og vi ønsker, som tidligere nevnt mer informasjon og åpenhet om hvordan Statnett ser for seg å benytte aktiveringsmarkedet for mFRR-D.

Innkjøp av mFRR-D kapasitet (Artikkel 48)

Statnett har foreslått at kapasitetsmarkedet for mFRR-D skal ha en varighet på minst en (1) måned og en maksimal varighet på tre (3) måneder. Statkraft mener den foreslåtte varigheten er for lang og foreslår å endre dette til at kapasitetsmarkedet skal ha en varighet på minst en (1) uke og maksimalt en (1) måned. Dette er basert på innspill vi har fått fra aktører som ser for seg å delta i disse markedene.

Avkortning (Artikkel 57.3)

I reglene for avkortning for kapasitetsmarkedet for mFRR-D, lurer vi på hvordan setningen «*multiplisert med den andelen volumet som ikke er levert.*» skal forstås. Hvilket volum

siktes det til? I Artikkel 57.3.b, så lurer vi på hvilket tidsrom som er definert som «*innenfor samme periode*»?

Vilkår for aktiveringsmarkedet for mFRR

Aktiveringsprosesser for mFRR (Artikkel 65)

I vilkårene for aktiveringsprosesser har Statnett foreslått at aktøren skal ha, for både produksjon og forbruk, en lineær aktiveringsprofil for både aktivering og deaktivering. For aktører som ikke klarer å møte dette kravet åpner Statnett for et midlertidig unntak fra krav til lineær aktiveringsprofil.

Statkraft mener det primært bør være tilstrekkelig for både produksjon og forbruk som skal delta i mFRR å være aktivert innen full aktiveringstid. Aktøren vil ha insentiver til å tilstrebe en lineær aktiveringsprofil gjennom at den bærer ubalansekostnaden for å ikke møte aktiveringsprofilen. For strenge krav til en lineær aktiveringsprofil vil kunne gjøre at mye ressurser ikke kan tilbys i mFRR EAM. Dette vil gjøre at disse ressursene må tilbys i mFRR-D noe som vil endre dynamikken mellom markedene.

Statkraft ser følgende utfordringer knyttet til de foreslåtte vilkårene for lineær aktiveringsprofil:

1. Statnett bør presisere hva som menes med en lineær aktiveringsprofil, og hva som betraktes som et avvik som trenger unntak. Slik det nå er formulert vil det være opp til hver enkelt aktør å vurdere om de trenger å søke om unntak eller om de kan delta i markedet med sin aktiveringsprofil.
2. Statkraft mener det bør fremgå tydeligere hvordan et slikt *midlertidig* unntak vil se ut. Som hovedregel bør et slikt unntak gi en forutsigbarhet for aktøren som gjør at det er mulig å planlegge fremover i tid på en effektiv måte. Det bør være tydelig formulert i unntaket hvor lenge unntaket er gyldig for, og hva som vil gjøre at Statnett eventuelt revurderer et unntak. Generelt mener Statkraft et unntak bør være gjeldende så lenge som mulig.
3. For både produksjon og forbruk vil det være ulike aktiveringsprofiler avhengig av hvordan henholdsvis produksjonen og forbruket var i forkant av aktiveringen. Statkraft mener det derfor ikke vil være hensiktsmessig å gi et unntak for en spesifikk aktiveringsprofil ettersom denne profilen kun vil være en av mange profiler for reguleringsobjektet. Statkraft foreslår derfor at det gis et generelt unntak fra aktiveringsprofilen slik at alle aktiveringsprofilene til aktøren er omfattet av unntaket.
4. I forlengelsen av punkt 3, vil vannkraftproduksjonen for start og stopp aldri klare å møte en lineær aktiveringsprofil. Statkraft vil derfor gjøre Statnett oppmerksom på at det trolig vil være et betydelig omfang av produksjonsanlegg som har behov for en eller annen form for unntak fra kravet om lineær aktiveringsprofil.
5. For vindkraft vil det være umulig å følge en lineær aktiveringsprofil, fordi produksjonen er variabel. Statkraft ønsker presisering av hvordan variabel produksjon og forbruk er forventet å respondere til en mFRR-aktivering, og hva som utløser krav om søknad om avvik fra den fastsatte aktiveringsprofilen.

Direkteaktivering siste kvarteret (Artikkel 32)

Statnett har foreslått at de skal kunne direkteaktivere bud i det siste kvarteret av en leveringsperiode. Dette skal ikke påvirke aktørens forpliktelser i påfølgende kvarter som medfører en umulig plan. I disse tilfellene aksepterer Statnett at ikke hele reguleringsvolumet blir levert.

Statnett har også foreslått at aktørene skal aktivere så mye som mulig av volumet i påfølgende kvarter. Dette ønsket er vanskelig å imøtekomme, da øvrige reserver ikke aktiveres på forhånd, men aktiveres i sanntid ved behov. For Statnett vil dette også

medføre at de ikke vet hvilket volum som faktisk er aktivert i neste kvarter, og dermed heller ikke ubalansen i dette kvarteret.

Dersom en aktør ikke har mulighet til å levere i første kvarter etter den avtalte leveranseperioden på grunn av andre forpliktelser, foreslår Statnett at aktøren skal være ansvarlig for eventuelle ubalanser som oppstår. Statkraft mener det ikke virker rimelig at aktøren skal være ansvarlig for eventuelle ubalanser ettersom ubalansen kommer som et resultat av at Statnett har lagt opp til å benytte ressurser de ikke har rett til å benytte fullt ut. Statkraft mener derfor Statnett bør dekke denne kostnaden.

Et alternativ til direkteaktivering i siste kvarter er at aktøren får mulighet til å flagge bud som kan direkteaktiveres senere enn tidspunktet for planlagt aktivering, men som ikke kan vare ut i påfølgende kvarter. På denne måten vil Statnett få responsen de ønsker for aktiveringen, uten at aktøren får en ubalanse i påfølgende kvarter. Statkraft ber systemansvarlig drøfte mulige løsninger på dette i samråd med aktørene.

“Heartbeat” (Artikkel 73.2)

Statnett skriver at betalingen vil reduseres i henhold til Artikkel 45.1. Vi ber om at det spesifiseres om det er en avkortning vil følge prosedyren i bokstav a eller b i Artikkel 45.1. Dersom det er lagt opp til at avkortningen skal følge prosedyren i Artikkel 45.1.b, mener vi, som tidligere formidlet, at dette vil være uforholdsmessig strengt. Ettersom hver aktør kun får en heartbeat-melding for hele porteføljen, vil den foreslåtte prosedyren innebære en høy risiko for aktørene. Statkraft mener Statnett bør gå i dialog med aktørene for å finne ut hvordan man teknisk kan redusere sannsynligheten for at slike feilhendelser skjer og at bud må markeres som utilgjengelige.

I vilkårene skriver Statnett at de kan fjerne budet fra listen over tilgjengelige bud for neste markedstidsenhet dersom heartbeat-meldingen ikke besvares. Dersom aktøren svarer på påfølgende heartbeat-melding fra Statnett, eller eventuelt sender et svar på eget initiativ så fort systemene er oppe igjen, bør Statnett kunne markere budet som tilgjengelig igjen, selv om det tidligere var markert utilgjengelig. Dette bør gjelde uavhengig av om budet er tilgjengelig for planlagt aktivering eller direkteaktivering. I slike tilfeller hvor bud igjen markeres som tilgjengelig bør ikke aktøren motta en avkortning.

Det står også at «*Dersom heartbeat-meldingen ikke besvares kan (vår understreking) Statnett fjerne budet...*». Statnett har dermed ikke en plikt til å fjerne budet. Vil aktøren få en avkortning dersom man ikke svarer på en heartbeat-melding, men ikke markeres som utilgjengelig?

Bytte/flytting av leveransepunkt for aFRR og mFRR (Artikkel 23, 24, 40 og 41)

Statnett har gjennom vilkårene for bytte av leveransepunkt og overføring av forpliktelse for aFRR og mFRR en mulighet til å nekte et bytte/overføring dersom det er begrensninger i nettkapasiteten i det nye leveringspunktet. Et bytte/overføring kan skje frem til fristen for innsending av systemdata 45 minutter før driftstimen. Statkraft ønsker en tydeliggjøring på hva som er praksis i de tilfeller hvor aktøren bytter/overfører rett før fristen til et punkt som Statnett ønsker å nekte. Dette vil trolig ikke oppdages før fristen for innsending av systemdata er gått ut, og aktøren vil da ikke ha mulighet til å flytte/overføre til et lovlig punkt i nettet. Tillater Statnett i disse tilfellene at aktøren kan sende inn nye systemdata etter fristens utløp? Dersom det ikke tillates ny innsending av systemdata, mener Statkraft at aktøren ikke kan avkortes i disse tilfellene ettersom det er aktørens rett å kunne flytte inntil frist for innsending av systemdata

Ta gjerne kontakt dersom det er spørsmål til våre innspill eller det er noe dere ønsker å diskutere.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Aslak Mæland
VP Market Regulatory Affairs